

KATEHEZA ODRASLIH U PERSPEKTIVI EVANGELIZACIJE I NOVE EVANGELIZACIJE

Denis BARIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška ulica 38, p.p. 5, HR – 10000 Zagreb
denis.baric@kbf.unizg.hr

Sažetak

Članak se, uz uvod i zaključne misli, sastoji od četiri dijela. U prvom se dijelu govori o nužnosti razumijevanja kateheze odraslih unutar crkvenog djelovanja, stavljajući pritom naglasak na razumijevanje govora o adresatima unutar kateheze odraslih, nadalje, o župnoj zajednici kao povlaštenom mjestu kateheze te o sadržaju kateheze odraslih. U drugom se dijelu stavlja naglasak na utjecaj evangelizacije i nove evangelizacije na katehezu odraslih. Naime, katehezu odraslih ne možemo promatrati izvan evangelizacijskog poslanja Crkve, niti izvan nove evangelizacije koja u suvremeno doba označuje poziv na »novost« u naviještanju i svjedočenju evanđelja. Stoga se u trećem dijelu elaborira identitet kateheze odraslih u perspektivi evangelizacije, stremeći prema odgovoru na pitanje o čemu bi kateheza odraslih trebala voditi računa u perspektivi evangelizacije, odnosno koje poticaje evangelizacija daje za katehezu odraslih, dok se u četvrtom poglavlju nastoji odgovoriti koji su poticaji nove evangelizacije za katehezu odraslih, oslanjajući se pritom na dokumente i poticaje crkvenog učiteljstva, ali i datosti koje baštinimo u svakodnevnom životu zahvaljujući razvoju nove evangelizacije u jednoj mjesnoj crkvi ili, još konkretnije, u župnoj zajednici.

Ključne riječi: odrasli, kateheza odraslih, evangelizacija, nova evangelizacija, župna zajednica.

Uvod

Promišljanje o katehezi odraslih i cjelokupnoj problematici koju vežemo uz katehezu odraslih u najvećoj mjeri pronalazimo u dokumentima crkvenog učiteljstva, u stručnim člancima i publikacijama te u mnogobrojnim katoličkim tiskovinama. O katehezi odraslih progovara se i na različite načine. Promatra ju se s različitog gledišta i s najrazličitijim namjerama, ističući pritom različite

ideje i izazove, sugerirajući različita rješenja, ovisno o području iz kojeg se pristupa navedenoj temi.

Stoga je cilj ovoga rada istaknuti važnost kateheze odraslih unutar župne zajednice te ukazati na izazove koje pred katehezu odraslih stavljaju evangelizacija i nova evangelizacija, koje predstavljaju slojevit proces putem kojeg Crkva, pokretana Duhom, naviješta i širi evanđelje u cijelom svijetu,¹ vođena Kristovim pozivom: »Idite i učinite mojim učenicima sve narode« (Mt 28,19).

Dakle, pred sobom ćemo, govoreći o katehezi odraslih, imati proces evangelizacije koji je u današnje vrijeme, zbog zahtjeva autentičnog djelovanja u aktualnim društveno-kulturalnim i crkvenim uvjetima, prepoznatljiv i promatran pod pojmom *nova evangelizacija*. U tom smislu evangelizaciju i novu evangelizaciju ne promatramo kao dva procesa, već kao dvije istovjetne stvarnosti različitih izazova koje su sadržajem istovjetne, tj. posrijedi je evanđelje, odnosno navještaj evanđelja; pa čak su i ciljem istovjetni – posrijedi je *metanoja* ili temeljno opredjeljenje kojim čovjek sa sviješću i povjerenjem prihvaća Boga, koji se objavio po Isusu Kristu u Duhu Svetom kao Otkupitelj i Spasitelj čovjeka.² No, evangelizaciju i novu evangelizaciju međusobno razlikuje i pobliže određuje kontekst i okolnosti u kojima živi suvremeni čovjek danas. U tom će smislu papa Benedikt XVI., osnivajući Papinsko vijeće za promicanje nove evangelizacije (2010.), istaknuti kako »društvene promjene kojima smo nazočili posljednjih desetljeća imaju složene uzroke, koji svoje korijene vuku iz dalekoga vremena i duboko su izmijenile shvaćanje našega svijeta. Sve to nije bilo bez posljedica i za vjersku dimenziju čovjekovog života.«³ Upravo stoga se nužnost novog govora koji je shvatljiv današnjem čovjeku ne smije nikako zanemariti, poglavito ako je u pitanju vjerski govor koji se često zasniva na posebnosti koja katkada može biti nejasna, puna pitanja, dvojbi i slično.

1. Nužnost razumijevanja kateheze odraslih

U razumijevanju pojedinih stvarnosti neophodno je poznavanje elementarnih datosti koje ih određuju jer nam je na taj način olakšan pristup istima, napose u razumijevanju različitih čimbenika koji ih određuju. U tom smislu,

¹ Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Opći direktorij za katehezu*, Zagreb, 2000., br. 48 (dalje: ODK).

² Usp. PAVAO VI., *Evangelii nuntiandi – Navještanje evanđelja. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu*, Zagreb, 2000., br. 18 (dalje: EN).

³ BENEDETTO XVI., *Ubicumque et semper. Lettera apostolica in forma di »Motu proprio« con la quale si istituisce il Pontificio consiglio per la promozione della nuova evangelizzazione* (21. IX. 2010.), u: https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/it/apost_letters/documents/hf_ben-xvi_apl_20100921_ubicumque-et-semper.html (11. IV. 2024.).

govoreći o katehezi odraslih, valja imati pred sobom nekoliko bitnih čimbenika te ih ujedno i razlikovati, jer o njihovu poimanju i njihovoj distinkciji ovisi pristup u razumijevanju, planiranju i programiranju kateheze odraslih u Crkvi. Taj zadatak još više opravdava svoju utemeljenost u današnje vrijeme u kojem svjedočimo društvenoj preobrazbi, sve većem napretku znanosti i tehnike, dubokim promjenama na gospodarskom polju itd. Suočavamo se s »promjenom vrijednosti, tj. stilova života, promjenom tradicionalnih obrazaca mišljenja i temeljnih usmjerenja na kojima se nadahnjuju osobni svjetonazori. [...] Pluralizam, multikulturalizam i relativizam primjećuju se na svim životnim područjima.«⁴ Naime, sve navedene promjene odrazile su se i na vjersku dimenziju čovjeka, što se očituje u gubljenju osjećaja za sakralno i u poljuljanim čvrstim temeljima, poput vjere u Boga Stvoritelja, naravni moralni zakon, vječni život i drugo. Stoga će kateheza odraslih, kao i sve druge crkvene stvarnosti, morati voditi računa o navedenim promjenama, ne prilagođavajući se njima, već pronalazeći načine susreta, dijaloga i argumentiranog ophođenja s navedenim promjenama. U protivnom će se kateheza odraslih pretvoriti u zaštitničko očuvanje katehetskih modela koji su u prošlosti polučili rezultate i pridonosili iskustvu vjere pojedinaca, no oni ne mogu apstrahirati od suvremenog konteksta u kojem živi suvremeni čovjek danas.

1.1. Adresati kateheze odraslih

Jedna od identitetskih odrednica koja određuje katehezu odraslih pripada primateljima, odnosno adresatima kojima je kateheza usmjerena. Onkraj dobne određenosti odraslih koju će različito tumačiti pojedini znanstvenici koji se bave razvojnom psihologijom, valja reći da se »kateheza odraslih odnosi na osobe koje imaju pravo i dužnost klicu vjere, koju im je Bog darovao, dovesti do zrelosti, obraća se pojedincima koji su pozvani preuzeti [crkvene i] društvene odgovornosti različitog tipa, te je usmjerena subjektima koji su izloženi promjenama i ponekad prilično dubokim krizama. Zbog toga se vjera odrasle osobe mora trajno tumačiti, razvijati i štititi, kako bi zadobila onu kršćansku mudrost koja daruje smisao, jedinstvo, nadu mnogostрукim iskustvima njezina osobnog, društvenog i duhovnog života.« (ODK 173).

S obzirom na tu vrlo široku postavku nositelja kateheza, *Direktorij za katehezu* (2020.) vrlo je izričit i odrediv u razlikovanju nekoliko skupina odraslih s

⁴ Ružica RAZUM, *Vjeronauk između tradicije i znakova vremena. Suvremeni izazovi za religijskopedagošku i katehetsku teoriju i praksu*, Zagreb, 2008., 16.

obzirom na njihovo vjerničko iskustvo, pri čemu ističe: odrasle vjernike koji žive svoju vjeru i žele ju produbiti; odrasle koji, iako kršteni, nisu primjereno formirani i nisu završili svoju kršćansku inicijaciju zbog čega se mogu nazvati »gotovo katekumenima«; odrasle koji, iako nisu praktikanti, ipak u određenim životnim situacijama traže kontakt s kršćanskom zajednicom; odrasle koji dolaze iz drugih kršćanskih konfesija ili drugih religijskih iskustava; odrasle koji se vraćaju katoličkoj vjeri nakon iskustava koje su imali u novim religijskim pokretima te naposljetku odrasle nekrštene koji traže katekumenat u pravom smislu riječi.⁵

Među navedenim primateljima kateheze odraslih itekako je potrebno pozornost usmjeriti osobama 'treće životne dobi' koje zahtijevaju posebnu katehetsku pozornost i brigu. Naime, riječ je o dobi kojoj se ne pridaje odviše katehetske pozornosti, za razliku od pojedinih javnih institucija na lokalnoj i državnoj razini. No ona nudi velike mogućnosti s obzirom na produženje životnog vijeka suvremenog čovjeka. U životnoj fazi tjelesne onemoćalosti, različitih oblika emocionalnog i komunikacijskog osiromašnja, neprocjenjiva je mogućnost moći se posvetiti pružanju tjelesne, emotivne, intelektualne i duhovne potpore starijim ljudima.⁶ Stoga bude interes različiti poticaji koji, iako u početnim fazama, pronalaze svoje mjesto u planovima i programima pojedinih crkvenih ustanova.

Ovako široko razumijevanje i pristup životnoj dobi odraslih, kao i različite životne potrebe u kojima se odrasli nalaze, progovara o brizi Crkve za svijet odraslih, jer Crkva u njima ne gleda samo katehizande – primatelje kateheze – nego i katehete – odgojitelje u vjeri, zbog čega se sve češće susrećemo s govorom o valorizaciji uloge odraslih u Crkvi te s govorom o odraslima kao prioritetnim naslovnici kateheze (usp. DC 422). To nas pak, posljedično, potiče da si, s jedne strane, postavimo pitanje koliko se danas katehezi odraslih posvećuju »najbolje ljudske zalihe i snage ne štedeći napore, umore i materijalna sredstva da je što bolje organizira i da obrazuje sposobno osoblje«⁷ te, s druge strane, »koliko se u konkretnosti trenutka susrećemo s postojanjem kateheze odraslih te što sve Crkva, župne zajednice, ali i svaki vjernik pojedinačno čine za aktualizaciju kateheze odraslih«⁸.

⁵ PONTIFICIO CONSIGLIO PER LA PROMOZIONE DELLA NUOVA EVANGELIZZAZIONE, *Direttorio per la catechesi*, Roma, 2020., br. 258 (dalje: DC).

⁶ Usp. ZAGREBAČKA NADBISKUPIJA, *Izjave i odluke Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije*, Zagreb, 2022., br. 45.

⁷ IVAN PAVAO II., *Catechesi tradendae. Apostolska pobudnica o katehezi u današnje vrijeme*, Zagreb, 1994., br. 15 (dalje: CT).

⁸ Denis BARIĆ, *Kateheza odraslih – referentna točka svake kateheze*, u: Marijana MOHORIC – Mario Oscar LLANOS, *Novi direktorij za katehezu. Izazovi katehezi i pastoralu da-*

1.2. Župna zajednica

Neizostavno mjesto u promišljanju bilo kojeg oblika kateheze pripada župnoj zajednici, koja ću u crkvenim dokumentima biti, između ostalog, okarakterizirana kao povlašteno mjesto kateheze jer se u župi oblikuje vjernička zajednica, a i svi drugi oblici apostolskog djelovanja imaju svoj smisao ako pomažu da raste i da se razvija župna zajednica.⁹ No, ipak valja istaknuti da je župna zajednica »redovito područje rađanja i rasta u vjeri« (ODK 257) te da ona omogućuje »uvođenje u osobno iskustvo vjere, koje se najdjelotvornije uči, slavi i živi u konkretnoj vjerničkoj zajednici«¹⁰. U tom duhu, župna zajednica mora ostati »pokretač kateheze i njezino posebno mjesto« (CT 67). Koliko su kateheza i župna zajednica upućena jedna na drugu govori i činjenica da u krajnjem slučaju nema jedne bez druge, odnosno nema žive župne zajednice bez razvijene župne kateheze koja na nju djeluje obnoviteljski, a ujedno se i ne može ostvariti prava župna kateheza bez potpore župne zajednice. Ili kako bi rekao papa Franjo: »Župa je [...] mjesto na kojem se sluša Božja riječ, mjesto rasta u kršćanskom životu, mjesto dijaloga, navještaja, velikodušne ljubavi, klanjanja i slavljenja. Župa, svim svojim djelovanjima, potiče i odgaja svoje članove da budu evangelizatori. To je zajednica zajednicâ, svetište gdje žedni dolaze piti da nastave svoj put, i središte iz kojeg se stalno šalju misionari.«¹¹

Iako je župna zajednica tijekom povijesti pratila društvene promjene i nastojala se, ostajući vjerna svom identitetu i poslanju, prilagođavati navedenim društvenim promjenama, danas se uslijed ubrzanih promjena koje zahvaćaju društveno-kulturalni i religijski kontekst susrećemo s promijenjenom paradigmom shvaćanja i razumijevanja župne zajednice, pri čemu se nerijetko govori o nužnosti strukturalnog preustroja župne zajednice. Naime, župna zajednica nije »više središte života i zbivanja neke geografske i administrativne sredine bilo u gradu bilo na selu; župa nije više alfa i omega pastoralnog rada, jer svojim radom ne dopire do svih ljudi i segmenata života«¹². Neki se vjernici zbog različitih razloga nisu pronašli u svojim župnim zajednicama pa odlaze u druge, susjedne ili čak u druge dijelove grada, u kojima pronalaze mnogo-

nas. Zbornik radova Međunarodnog znanstvenog simpozija, Zadar, 24. i 25. rujna 2021., Zadar, 2023., 238.

⁹ Usp. ZAGREBAČKA NADBISKUPIJA, *Izjave i odluke Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije*, br. 112.

¹⁰ HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Zagreb, 2000., br. 9.

¹¹ Papa FRANJO, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja. Apostolska pobudnica o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu*, Zagreb, 2015., br. 28 (dalje: EG).

¹² Rafko VALENCIĆ, *Župa – modeli europskog iskustva*, u: *Diacovensia*, 9 (2001.) 1, 26.

strukost pastoralnih ponuda ili mogućnost za uključivanje u pojedine skupine ili zajednice.

Postojećih disfunkcija župne zajednice svjesni su i hrvatski biskupi pa se posljednjih dvadesetak godina naglašava da župna zajednica treba postati dinamičnom strukturom, tj. »zajedništvom zajednica – živih vjernih krugova«¹³. Da je to nužan put, svjedoče i stručnjaci koji se bave navedenom tematikom te pritom upozoravaju da »već koncilski dekret za svećenike govori o nužnosti njihove posebne brige za okupljanja mladih obitelji u manjim prijateljskim zajednicama u svrhu međusobnog potpomaganja, kako bi u životu, koji je često težak, mogli lakše i potpunije kršćanski djelovati«¹⁴. U tom kontekstu, na tragu govora o potrebi korjenite obnove župnih zajednica, pojedini pastoralno-katehetski dokumenti vide rješenje u formiranju obiteljskih zajednica ili zajednica obitelji, pri čemu je potrebno promišljati o određenim iskoracima, koji bi išli prema tome da se uz redoviti pastoral zajednica povremeno okuplja u samim obiteljima unutar pojedinih zaseoka ili gradskih četvrti. Naime, ako je sve više onih koji ne dolaze u crkvu, treba naći načina kako poći k njima, a to znači »izići iz hrama« (LG 6) i okrenuti se prema mjestima gdje ljudi žive, rade, trpe ili se raduju.

1.3. *Sadržaj i metoda u katehezi odraslih*

Važnost izbora tema, njihova podjela i njihovo posredovanje tijekom katehetskog susreta predstavljaju osovinu u odgoju vjere odraslih, zbog čega je i sâm sadržaj kateheze jedan od čimbenika koji uvelike može pridonijeti tome hoće li se odrastao čovjek prepoznati unutar njega i odlučiti za sudjelovanje u katehezi. Od iznimne važnosti pri odabiru sadržaja u katehezi odraslih bit će činjenica kakav se pristup zauzima prema odraslima, odnosno kako ih se shvaća. Pristupa li im se kao vjernicima koji imaju određenih poteškoća s izostankom vjerskog znanja koje je potrebno upotpuniti katehetskim susretom čime se, zapravo, tradicionalna kateheza djece i mladih proteže na svijet odraslih, ili je sadržaj kateheze nužno u korelaciji sa životom odraslih, jer bi odrastao naslovnik trebao postati subjekt kateheze koji je aktivan i odgovoran za vlastiti rast u zreloj vjeri, a ne biti samo objekt kateheze.

Vodeći računa o kristocentričnosti kateheze i u radu s odraslima, tj. »pre dati ne svaki od nas svoju vlastitu nauku ili nauku nekog drugog učitelja, ne-

¹³ HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*, br. 15-19.

¹⁴ Milan ŠIMUNOVIĆ, *Obiteljska zajednica, živi vjernički krug*, u: *Glas Koncila*, 22. I. 2012., 15.

go naučavanje Isusa Krista, onu istinu koju on priopćuje, ili točnije: onu koja je On« (CT 6), u posredovanju sadržaja u katehezi odraslih valja omogućiti odraslim vjernicima da u katehezi traže odgovore na vlastita egzistencijalna pitanja, iznoseći čak i vlastite sumnje i učeći se zauzimati kritički stav prema vjerskim istinama. To ni u kojem slučaju ne znači protivljenje crkvenu nauku ili ne prihvaćanje iskustva vjere Crkve tijekom povijesti ili nepovjerenje u institucije Crkve, već ponajprije preuzeti odgovornost za vlastiti rast u vjeri. Na tragu pastoralne prakse s kojom se nerijetko susrećemo u katehezi djece i mladih, a to je delegiranje odgovornosti za njihov rast u vjeri na druge osobe ili institucije, izuzimajući pritom roditelje (odrasle vjernike), odrasli u katehezi trebaju postati aktivni protagonisti 'odrasle kateheze', čije je bitno obilježje svjedočanstvo kršćanskog života te djelatan angažman u kršćanskoj zajednici i u društvu u cjelini.

Vodeći se pitanjem na što staviti naglasak pri odabiru sadržaja u katehezi odraslih, valja ukazati na nekoliko nužnih kriterija pri odabiru sadržaja, a to su: »značajnost, bitnost, zrelost, inkulturacija i dijalog«¹⁵.

Odrastao vjernik osjeća posebnu potrebu da se na njegovu putu rasta u vjeri govori o značajnim životnim pitanjima, da produbljivanje vjere bude promišljanje vlastita života i vlastite situacije,¹⁶ iz čega proizlazi da sadržaj kateheze mora biti nužno povezan sa životom odraslog vjernika. Pritom se, ujedno, snažno »osjeća potreba da se ponovo otkriju bitni elementi i srž vjere na jasan i razgovijetan način, slijedom čega, kateheza odraslih mora među svoje ciljeve uvesti ponovo otkrivanje i ponovo određivanje kršćanskog identiteta i prema tome voditi prema životnom usredotočenju vjere, prema srži«¹⁷. Kateheza odraslih, uz navedene pokazatelje, pri izboru sadržaja mora se odlikovati i zrelošću sadržaja koji će biti povezan s nastojanjem da odrasli naslovnik postane subjekt kateheze koji je aktivan i odgovoran za vlastiti rast u zreloj vjeri, tim više što se kateheza obraća pojedincima koji su pozvani preuzeti odgovornosti različitog tipa u Crvi i u društvu (usp. ODK 173). Koliko god u ovom kontekstu govor o 'zrelosti sadržaja' zvuči suvišno, odnosno on se u stvarnosti pretpostavlja, ipak se nerijetko susrećemo s činjenicom da se u katehetskom radu s djecom i mladima osjeća 'logotropija', tj. nastojanje oko čvrstog prijanjanja i iznošenja crkvenog nauka, tekstova i riječi, želeći da oni budu usvojeni bez usredotočenosti na konkretnu situaciju života djece i mladih, dok se u

¹⁵ Usp. Emilio ALBERICH – Ambroise BINZ, *Odrasli i kateheza. Elementi katehetske metodologije za odraslu dob*, Zagreb, 2002., 152-161.

¹⁶ *Isto*, 151.

¹⁷ *Isto*, 152.

katehetskom radu s odraslima osjeća da je na djelu 'paidotropija', tj. razlaganje katehetskih sadržaja primjenjujući način izlaganja sadržaja koji je svojstven djeci i mladima, a koji način je katkad podložan sadržajnim i metodičkim improvizacijama, a sve pod prizmom »biti zanimljiv« odraslima.¹⁸

Budući da se »dijalog i kulturno sučeljavanje ubrajaju danas među najveće potrebe primjerenog sazrijevanja vjere odraslih«¹⁹, važan kriterij za odabir sadržaja u katehezi odraslih predstavlja odnos prema zadaći odgoja vjernika za dijalog i za suradnju s onima s kojima odrasli ne dijele uvjerenja, a što je povezano s naporom premišljanja vjere u svjetlu kulturnog i religijskog sučeljavanja.²⁰ Pritom, nadalje, valja izdvojiti životne teme koje se vezuju uz ekuumenizam, dijalog s nekršćanskim religijama i dijalog s različitim kulturnim strujama. Na taj kriterij pri odabiru sadržaja u katehezi posebno upozorava i papa Ivan Pavao II., koji ističe kako će kateheza njegovati dijalog samo onda kada »se potruđi da pripravi djecu i mlade kao i odrasle katolike da žive s nekolicima, potvrđujući svoj katolički identitet i poštujući vjeru drugih« (CT 32).

Naposljetku, možemo uočiti da nije nimalo lako i jednostavno govoriti o sadržaju unutar kateheze odraslih. Naime, odgoj za zrelu vjeru pretpostavlja i zreli sadržaj. Samo u onoj mjeri u kojoj će kateheza tragati za zrelim sadržajem, ona će biti u službi 'odrasle' kateheze.²¹

2. Utjecaj evangelizacije i nove evangelizacije na katehezu odraslih

Razlikovanje pojedinih pojmova pridonosi njihovu boljem razumijevanju, njihovu smještanju u određeni kontekst te lakšem povezivanju sa sličnim stvarnostima u vidu postizanja zajedničkog cilja. Ukazujući na neka usmjerenja za katehezu odraslih u perspektivi evangelizacije i nove evangelizacije, valja istaknuti da svaki oblik odgoja u vjeri, pa tako i katehezu odraslih, ne možemo promatrati izvan evangelizacijskog poslanja Crkve. Evangelizacija podrazumijeva prvi navještaj, svjedočanstvo koje nam je netko dao, slikovito rečeno – »zasaditi vjeru«, a kateheza, kao dio šireg evangelizacijskog procesa, »promiče i pomaže u sazrijevanju tog početnog obraćenja, odgajajući obraćenika u vjeri i uključujući ga u kršćansku zajednicu« (ODK 61). Nova evangelizacija, pak, ne podrazumijeva nove sadržaje, već traži nove metode i novi govor u navije-

¹⁸ Usp. Ivica PAŽIN, Svećenik kao pastir i kateheta, u: *Katehetski glasnik*, 7 (2009.) 3, 15.

¹⁹ Usp. Emilio ALBERICH – Ambroise BINZ, *Odrasli i kateheza*, 154-155.

²⁰ Usp. *Isto*, 159.

²¹ Usp. Denis BARIĆ – Tomislav GALOVIĆ, *Kateheza odraslih u kontekstu poslanja župne zajednice*, u: *Služba Božja*, 58 (2018.) 2, 148.

štanju i svjedočenju evanđelja, s obzirom na suvremeni kontekst u kojem živi suvremeni čovjek danas.

2.1. Evangelizacijski izazovi

Tijekom Drugoga vatikanskog koncila uporabom pojma i sadržaja evangelizacije nastojalo se pronaći novi poticaj za život i djelovanje Crkve kojem će u središtu biti Riječ Božja, njezino naviještanje, razmatranje, slavljenje i svjedočenje. Pontifikati postkoncilskih papâ, dokumenti crkvenog učiteljstva i opće biskupske sinode dali su velik doprinos u promišljanju evangelizacije te u donošenju smjernica za naviještanje Riječi Božje u suvremenom svijetu. Upravo stoga, vođena Kristovim pozivom: »Idite i učinite mojim učenicima sve narode« (Mt 28,19), Crkva danas pred sebe treba staviti kao temeljnu zadaću: razmatranje Božje riječi i susretanje s otajstvom Božje riječi od koje Crkva živi; susretanje s darom Božje objave u Isusu Kristu koja joj je povjerena – ne da ju čuva za sebe, nego da ju naviješta, i to svima.

Zato je jedan od važnih preduvjeta za uspješnu evangelizaciju dobro poznavanje Svetog pisma, štoviše služenje Riječi, jer bez njega nema evangelizacije. Evangelizacija, naime, zahtijeva »gorljivo, cjelovito i dobro utemeljeno naviještanje Riječi, s jasnim teološkim, duhovnim, liturgijskim i moralnim sadržajem, pozornim na stvarne potrebe ljudi do kojih mora doprijeti«²². Budući da »nema istinske evangelizacije, ako se ne obznani ime, nauk, život, obećanje, Kraljevstvo, otajstvo Sina Božjega Isusa iz Nazareta« (EN 22), jedna od temeljnih zadaća evangelizacije jest poticati vjernike da »učestalim čitanjem božanskih Pisama izuče najuzvišenije znanje – Isusa Krista«²³.

Uz služenje Riječi bitni element u evangelizaciji je svjedočanstvo osobne vjere hranjene Božjom riječju. Zato svatko tko želi naviještati Riječ Božju, propovijedati ju, mora najprije biti spreman dopustiti da ga Riječ duboko dotakne i da se utjelovi u njegovu konkretnom životu. Na tom tragu je i aktualna misao pape Pavla VI., koji je istaknuo da suvremeni čovjek radije sluša svjedoke negoli učitelje, ako, pak, radije sluša učitelje, to je zbog toga jer su svjedoci (usp. EN 41). Stoga evangelizacija zahtijeva kvalitetne i pripremljene navjesticitelje, među kojima važno mjesto zauzimaju svećenici, redovnici, redovnice i vjernici laici. U tome smislu u Crkvi, a napose u župnim zajednicama, valja promišljati o evangelizaciji kao trajnoj formaciji svih vjernika u vjeri koja do-

²² KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter, pastir i vođa župne zajednice*, Zagreb, 2003., 26.

²³ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dei Verbum. Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi* (18. XI. 1965.), u: *Dokumenti*, Zagreb, 2008., br. 25.

vodi do trajnog osobnog obraćenja, slijedom čega bi valjalo omogućiti svim zainteresiranim vjernicima trajan odgoj u vjeri – svojevrsne »škole vjere«, u kojima će produbljivati znanje o vjeri i osnaživati vlastitu vjeru.²⁴

2.2. *Nova evangelizacija – poziv na »novost« u naviještaju*

Crkva danas, očitujući svoje poslanje u svijetu, nastoji tražiti nove i prikladnije oblike, kao i djelotvornije metode kako bi Riječ Božju uistinu učinila živom i aktualnom u životu vjernika te otkrila njezinu uzvišenost, ljepotu i spasenjsku dimenziju. U tom se prepoznaje i utemeljenost za sve češću uporabu pojma *nova evangelizacija* pod kojim se podrazumijeva napor u obnavljanju na koje je Crkva pozvana da bi bila spremna suočiti se s izazovima suvremenih kulturalnih i društvenih okolnosti, u kojima se nalazi Crkva, njezina vjera, njezin navještaj i svjedočenje. Jer »tko je uistinu susreo Krista, ne može ga zadržati za sebe, nego ga mora naviještati. Potreban je novi apostolski zamah, življen kao svakodnevna zauzetost zajednica i kršćanskih skupina.«²⁵

Osnivanje Papinskog vijeća za novu evangelizaciju, kao i održavanje Biskupske sinode o novoj evangelizaciji (2012.) za vrijeme pontifikata pape Benedikta XVI., pokazuju važnost trenutka u kojem Crkva nastoji prepoznati promjene na društvenom, kulturalnom području i njihov utjecaj na crkveno područje, pri čemu se nužnost novog govora, shvatljivog današnjemu čovjeku, ne smije nikako zanemariti. No, to prepoznavanje promjena ni u kom slučaju nije novost jer je Crkva na Drugom vatikanskom koncilu zacrtala da u događajima i iskustvima aktualne povijesti trajno prepoznaje »znakove vremena«, tj. spozna nove mogućnosti tumačenja evanđelja koje dosada nisu bile zamijećene.²⁶ Unatoč tomu što će neki u Crkvi, s jedne strane, navedene promjene tumačiti zabrinjavajućim, teškim, opasnim i slično, ipak navedene promjene, s druge strane, pružaju neosporne prednosti, omogućujući Crkvi dodatan poticaj da daje svjedočanstvo nade koja je ispunja (usp. 1 Pt 3,15).

U traženju novih metoda i pristupa u evangelizaciji važno ishodište je kultura, poradi čega je važno snažnije vrednovanje, promicanje i služenje kršćanskom kulturom u evangelizaciji. Koliki će danas, primjerice, istaknuti da u

²⁴ Usp. ZAGREBAČKA NADBISKUPIJA, *Izjave i odluke Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije*, br. 25.

²⁵ IVAN PAVAO II., *Novo millenio ineunte – Ulaskom u treće tisućljeće. Apostolsko pismo na završetku Velikog jubileja godine 2000.*, Zagreb, 2001., br. 40 (dalje: NMI).

²⁶ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Gaudium et spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu* (7. XII. 1965.) u: *Dokumenti*, Zagreb, 2008., br. 4.

gradovima mjesnih Crkava svjedoče snažnom porastu broja turista i posjetitelja, među kojima su najbrojniji oni koji dolaze upravo zbog bogate kulturalne baštine, što predstavlja svojevrstan evangelizacijski izazov.²⁷

Poradi velike odgovornosti i zauzetosti Crkve u procesu nove evangelizacije valja krenuti od same Crkve jer najprije Crkva treba biti evangelizirana da bi mogla evangelizirati svijet. Zbog toga i papa Franjo danas učestalo progovara o »misijskoj preobrazbi Crkve«, gledajući Crkvu ne kao onu koja je defenzivna i u obrambenom stavu, nego kao zajednicu učenika misionara koji preuzimaju inicijativu, koji se uključuju, koji prate, koji daju ploda i koji se raduju (usp. EG 24).

3. Identitet kateheze odraslih u perspektivi evangelizacije

O čemu bi kateheza odraslih trebala voditi računa u perspektivi evangelizacije? Na što staviti naglasak? Koje poticaje evangelizacija daje katehezi odraslih? Sve su to pitanja koja sve češće dolaze u središte promišljanja, napose od strane onih kojima je u Crkvi povjerena briga za katehezu, tim više što je kateheza dio evangelizacijskog procesa.

Neosporna je činjenica da je važna kateheza svake životne dobi, no ipak za život Crkve osobitu važnost ima kateheza odraslih. Naime, katehezom se odraslima pomaže u izgradnji i učvršćivanju kršćanskog identiteta, ali ih se i osposobljava za njihovu odgovornu odgojnu zadaću. To posebno vrijedi danas, u vremenu sve složenijih promjena u društvu koje uvelike otežavaju odgojno djelovanje odraslih. Stoga odrasli trebaju redovitu »odraslu katehezu« u župi koja je pozvana biti bratsko-sestrinski ugodni obiteljski dom, u kojem kršćani postaju svjesni svoga poslanja u svijetu, rado boraveći u tom domu i u njega se rado vraćajući.²⁸ Odrasla osoba bi unutar kateheze trebala postati subjekt kateheze, odnosno aktivan i odgovoran čimbenik unutar procesa vlastita rasta u vjeri, tražeći odgovore na vlastita pitanja, ne libeći se iznijeti vlastite sumnje i učiti se zauzeti kritički argumentirani stav u pitanjima vjere. No, koliko god je potrebno važnost dati odraslom vjerniku, tj. njegovim sociogenim i antropogenim uvjetima, nikako se ne smije ispustiti iz vida kristocentričnost kateheze – »predati ne svaki od nas svoju vlastitu nauku ili nauku nekog drugog učitelja, nego naučavanje Isusa Krista, onu istinu koju on priopćuje, ili

²⁷ Usp. Nikola BIŽACA, Značenje evangelizacije i nove evangelizacije u govoru crkvenoga učiteljstva, u: *Crkva u svijetu*, 34 (1999.) 4, 427-429.

²⁸ Usp. ZAGREBAČKA NADBISKUPIJA, *Izjave i odluke Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije*, br. 45.

točnije: onu istinu koja je On« (CT 6). Zato i naučavanje Isusa Krista sadržano u riječi Božjoj, u katehezi, treba biti prepoznato kroz napor da Božja riječ zaista odjekuje u srcima sudionika, da zahvati i oblikuje cijelog čovjeka u spoznajnoj, slavljeničkoj dimenziji i na svjedočkoj razini življenja vjere. Takav put vodi k obraćenju i zrelosti vjere, što je cilj kateheze.²⁹

Imajući pred sobom značenje Riječi Božje u katehezi, valja nam si postaviti pitanje: Što se konkretno čini u župnoj zajednici da riječ Božja uistinu odjekuje u srcima odraslih vjernika? Kako mi katehiziramo odrasle vjernike da riječ Božja zahvati i oblikuje odraslog čovjeka? Koliko je riječ Božja prisutna u katehezama odraslih u župnim zajednicama? Unazad nekoliko godina, na treću nedjelju kroz crkvenu godinu proslavlja se Nedjelja Božje riječi koju je utemeljio papa Franjo 30. rujna 2019. godine apostolskim pismom *Aperuit illis* u povodu 1600. obljetnice smrti svetog Jeronima, određivši da se treća nedjelja kroz godinu slavi kao Nedjelja Božje riječi.³⁰ Uz potonje postavljena pitanja i poticaje primljene od opće Crkve, kateheza odraslih u perspektivi evangelizacije poprima određena uporišta koja u određenoj zajednici potiču na konkretno djelovanje i, ovisno o angažmanu zajednice, daje nam se mogućnost vrednovanja kateheze odraslih i njezine ostvarenosti u konkretnoj zajednici.

S obzirom na traženje mogućnosti ostvarenosti kateheze odraslih, ponajprije je iznimno važno posvijestiti da je kateheza odraslih prioritet u župnoj zajednici te da su svi odgovorni za katehezu u župnoj zajednici, pa tako i za katehezu odraslih, a ne samo zaređeni službenici i(li) Bogu posvećene osobe. Istom, potrebno je pronaći načine pomoću kojih će sadržaj kateheze, tj. navještaj riječi Božje doći do odraslih (propovijedi, kateheze, biblijske skupine) te pronaći načine koji će pospješiti jačanje odnosa sa Svetim pismom, odnosno dopustiti da nas Božja riječ začudi, zadivi, da Sveto pismo obasja naše korake i ražari nam srce. Sve navedeno neće biti ostvarivo ukoliko se župnu zajednicu ne osjeća kao svoj dom, jer ukoliko se to ne dogodi, posljedično je teško očekivati da će pojedinac ili zajednica u katehezi biti aktivni i odgovorni čimbenici, odnosno da će dati osobni doprinos unutar procesa vlastita rasta u vjeri. Stoga je od iznimne važnosti svjedočanstvo kršćanskog života u katehezi odraslih, ili možemo reći da je u katehezi odraslih potrebno 'govoriti iz srca'. Reći će pa-

²⁹ Usp. TAJNIŠTVO DRUGE SINODE ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE, *Radni dokument Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije. Instrumentum laboris*, Zagreb, 2015., br. 73.

³⁰ Usp. Papa FRANCESCO, *Aperuit illis*. Lettera Apostolica in forma di Motu proprio »Aperuit illis« con la quale viene istituita la »Domenica della Parola di Dio« (30. IX. 2019.), u: https://www.vatican.va/content/francesco/it/motu_proprio/documents/pa-pa-francesco-motu-proprio-20190930_aperuit-illis.html (15. I. 2024.).

pa Franjo: »Malo mi smeta kad čujem kršćane koji retke iz Biblije recitiraju kao papige. Jesi li se uz taj redak susreo s Gospodinom? Nije problem samo u pamćenju; problem je pamćenja srca, onoga koje te otvara za susret s Gospodinom. Ta riječ, taj redak, vode te na susret s Gospodinom.«³¹

Unutar kateheze odraslih iznimno je važan rad s obiteljima, postojanje obiteljskih zajednica u župi koje imaju posebnu ulogu u međusobnom povezivanju kršćanskih obitelji te jačanju njihove crkvenosti. Molitva, kateheza, stručna formacija, međusobno povezivanje, svjedočenje vjere, promicanje obiteljskih vrijednosti i pomoć u poteškoćama najbolje se ostvaruje u zajedništvu više obitelji. Koliki će vjernici posvjedočiti o vrijednosti zajedničkih okupljanja i djelovanja obiteljskih zajednica u župnoj zajednici, primjerice, što su od »anonimnih« obitelji u župi postali povezani s obiteljima koje njeguju istovjetne stavove o bračnom životu, odgoju djece, o uključivanju u život župe i slično. Ako ćemo raditi s obiteljima unutar kateheze odraslih, imat ćemo i katehezu u obiteljima u kojima su roditelji prvi katehete i kao takvi daju svjedočanstvo svoje vjere – što predstavlja bitni evangelizacijski trenutak, a onda vjerujemo da neće izostati i prvi navještaj u obitelji, toliko potreban most iz procesa evangelizacije prema katehezi. Tada ujedno možemo očekivati da ćemo manje čuti sve češće opetovanu sintagmu u pastoralnoj praksi, tj. da imamo sve više katehiziranih i sakramentaliziranih, a sve manje evangeliziranih.

4. Identitet kateheze u perspektivi nove evangelizacije

Budući da smo istaknuli da su evangelizacija i nova evangelizacija sadržajem istovjetni, pa čak su i ciljem istovjetni, samo ih međusobno razlikuje i pobliže određuje kontekst i okolnosti u kojima živi suvremeni čovjek danas, nakon pobližeg ukazivanja na identitet kateheze odraslih u perspektivi evangelizacije želimo se pitati: Koji su izazovi nove evangelizacije za katehezu odraslih, odnosno kakva kateheza odraslih? Pritom ćemo se osvrnuti na dokumente i poticaje crkvenog učiteljstva, ali i datosti koje baštinimo u svakodnevnom životu zahvaljujući razvoju nove evangelizacije u jednoj mjesnoj crkvi ili u župnoj zajednici.

Kateheza odraslih odvija se u župnoj zajednici koja je »uz obitelj glavni promicatelj kateheze, odnosno temeljni čimbenik u odgoju vjere«³². No, pred

³¹ Papa FRANCESCO, Udienza generale. Catechesi sulla preghiera – 22. La preghiera con le Sacre Scritture (27. I. 2021.), u: https://www.vatican.va/content/francesco/it/audiences/2021/documents/papa-francesco_20210127_udienza-generale.html (21. III. 2024.).

³² HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, »Da vaša radost bude potpuna« (Iv 15,11). Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima, Zagreb, 2018., br. 41.

zahtjevima nove evangelizacije imamo priliku vidjeti da »pripadnost Crkvi u današnje doba sve je manje vezana uz mjesto u kojem su osobe rođene i odrasle [i žive] i više je usmjerena na zajednicu koja ih prigrbljuje kao svoje«³³. Zahvaljujući blagodatima navedenih zajednica, karizmama i talentima koje voditelji navedenih zajednica posjeduju, kateheza odraslih u župnoj zajednici trebala bi pomoći odraslima u razlučivanju karizme pojedine zajednice, u razvijanju i učvršćivanju vjerničkog identiteta te u oblikovanju kritičkog razmišljanja u sučeljavanju s raznim oblicima nove evangelizacije. Nerijetko se znamo susresti s pitanjima koja postavljaju odrasli vjernici, a koja su upravo vezana uz sadržaj karizme pojedine zajednice na koju su naišli u pojedinim medijima, tiskovinama i prigodnim letcima. K tomu, ako netko nije osjetio zajedništvo u župnoj zajednici čiji je član, a u nekoj drugoj zajednici izvan župe pronašao je primjer zajedništva, onda bi se od njega moglo očekivati da promiče snažnije i djelotvornije zajedništvo u župnoj zajednici, na nedjeljnim euharistijskim slavljinama te u ostalim zajednicama u župi. Jer, župna zajednica je svojevrsna provjera autentičnosti procesa nove evangelizacije, misionarskog poleta svojstvenog pastoralnom djelovanju te se može očekivati da kateheza odraslih u perspektivi nove evangelizacije još više potiče odrasle na uključivanje i angažman u župnoj zajednici.

Nova evangelizacija, s obzirom na kontekst u kojem živi suvremeni čovjek danas, otvarat će u katehezi odraslih neka nova sadržajno-tematska područja, kao što su, naprimjer, život u multikulturalnom, multinacionalnom i multireligijskom kontekstu kao neizbježna stvarnost današnjice koja nas nuka, čuvajući vlastite odrednice identiteta, na nužno poznavanje drugoga i drukčijega.³⁴ Zato i ne trebaju iznenaditi pitanja koja možebitno susrećemo u katehezi

³³ KONGREGACIJA ZA KLER, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve*, Zagreb, 2021., br. 18.

³⁴ Projekt Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom »Doprinos religijskog obrazovanja suživotu u multikulturalnom društvu« (IP-2019-04-3661) (voditeljica: prof. dr. sc. Ružica Razum), a koji je financirala Hrvatska zaklade za znanost, bavio se istraživanjem pojava multikulturalnih društvenih struktura koje mijenjaju odnose među ljudima te otvaraju za odgoj i obrazovanje mnoga pitanja. Hrvatska, kao dio europskog prostora, suočena je sa sve većim razvojem komunikacijskih tehnologija, globalizacijom, migracijskim procesom i izbjegličkom krizom, ima veoma poseban geografsko-povijesni položaj, živi u konfliktnom postratnom kontekstu opterećenom bolnim ratnim iskustvima čije posljedice dodatno otežavaju suživot. U projektnom se razdoblju istražujući uvidjelo da svi ti čimbenici i procesi zahtijevaju interkulturalni odgojno-obrazovni napor (naučiti živjeti zajedno), koji nužno uključuje i religijsku dimenziju kao bitan element kulture. Također, rezultati istraživanja su pokazali da školi, koje su dionici ne samo djeca i mladi (učenici) nego i odrasli (roditelji i nastavnici), pripada osobito važno mjesto i odgovornost za promicanje dijaloga, nužnog preduvjeta mira i suživota. Već danas, a napose u budućnosti, u crkvenom pastoralno-katehetskom radu navedena tematika će

odraslih, a vezana su, primjerice, uz mišljenje i govor Crkve o migrantima, o tome kako bi se kršćanski puk trebao postaviti i odnositi prema migrantima te, posljedično tomu, kako u tom kontekstu najispravnije tumačiti Isusov govor o Posljednjem sudu (usp. Mt 25,31-46).³⁵

Nadalje, u eri tzv. digitalne kulture treba tražiti nove prikladne modele i pomagala za naviještanje, među kojima osobito mjesto imaju mediji. Bez sumnje, mediji su danas prikladno sredstvo u naviještanju Božje riječi, sredstvo informiranja o životu Crkve i o životu kršćana, poradi čega bi trebalo neprestano tragati za načinima na koje bi se suvremeni mediji mogli još bolje iskoristiti u novoj evangelizaciji. Putem medija danas mnogi pojedinci, ali i zajednice, dolaze do iskustva susreta s Bogom, pri čemu valja spomenuti elektroničke duhovne vježbe, vjerske portale, radio, televiziju i drugo. Ali pritom, čini se iznimno važnim unutar kateheze odraslih pomoći odraslima koristiti se suvremenim medijima u njihovu procesu rasta u vjeri, tj. pomoći im shvatiti da cilj kršćanskog navještanja posredstvom suvremenih medija nije u privlačnosti, zanimljivosti i zabavi, nego je cilj osobna promjena, obraćenje, tj. odrasle dovesti do susreta s Bogom. Zato ohrabruju svjedočanstva onih koji su ispravnim pogledom na suvremene medije više se približili župi, shvaćajući ju ne samo kao organiziranu »zajednicu vjernika«, nego kao »zajednicu vjere« u kojoj se postaje vjernikom i članom Crkve.³⁶ Pritom valja i napomenuti da je jedan od specifičnih oblika evangelizacije i nove evangelizacije osobna komunikacija. Medijska poruka, za razliku od toga, nije toliko izravna s obzirom na to da se komunicira na daljinu. Vjerodostojnost poruke je, dakle, neodvojivo povezana sa svjedočanstvom i autentičnošću osobe koja evangelizira. Poradi toga i kateheza odraslih u perspektivi nove evangelizacije treba odraslima pomoći u davanju osobnog svjedočanstva, da budu uvijek spremni na odgovor svakomu koji od njih zatraži obrazloženje nade koja je u njima (usp. 1 Pt 3,15).

Nova nas evangelizacija ujedno potiče da »svaki krštenik, neovisno o položaju u Crkvi i stupnju vjerske izobrazbe, aktivni je nositelj evangelizacije i bilo bi neprimjereno zamišljati neki plan evangelizacije koji će provoditi stručnjaci, dok će ostatak vjerničkog puka biti tek puki primatelji« (EG 120).

zaokupljati ne samo pozornost u sadržajno-tematskom smislu nego i u konkretnom djelovanju, koje će biti pokazatelj (ne)mogućnosti zajedničkog suživota s drugim i drukčijem.

³⁵ Itekako velika pomoć u katehezi odraslih pri navedenoj tematici može biti Naputak o migrantima Papinskog vijeća za pastoral migranata. Usp. *Erga migrantes caritas Christi*, u: https://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/migrants/documents/rc_pc_migrants_doc_20040514_erga-migrantes-caritas-christi_it.html (12. III. 2024.).

³⁶ Usp. *TAJNIŠTVO DRUGE SINODE ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE, Radni dokument Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije*, br. 13.

Zahvaljujući tom poticaju, kateheza odraslih u župnoj zajednici trebala bi potaknuti odrasle da sami postanu katehete. Neki u tome – hoće li odrasli postati katehete ili ne – mjere čak i uspjeh kateheze odraslih. U tom smislu čovjek koji je katehiziran sâm počinje katehizirati. To je, mogli bismo reći, provjera istinitosti, kamen kušnje u katehezi: nemoguće je i zamisliti da je netko Riječ prihvatio i predao se Kraljevstvu a da sâm sa svoje strane ne počne svjedočiti i naviještati, odgajati u vjeri (usp. EN 24), odnosno »tko je uistinu susreo Krista, ne može ga držati za sebe, nego ga mora naviještati« (NMI 40).

Zaključne misli

U ovom smo radu iznijeli nekoliko značajnih poticaja za katehezu odraslih u župnim zajednicama, imajući pred sobom djelo evangelizacije i djelo nove evangelizacije koji predstavljaju život i djelovanje Crkve. Svjedočanstvo osobne vjere hranjene Božjom riječju, obiteljska kateheza, preuzimanje osobne odgovornosti u djelu evangelizacije i nove evangelizacije, promicanje i služnje kulturom u evangelizaciji, život u multikulturalnom, multinacionalnom i multireligijskom kontekstu, korištenje digitalne kulture u naviještanju, biti aktivan nositelj evangelizacije i nove evangelizacije, poticaji su koji su pritom zaokupili našu pozornost. Vjerujemo da postoji i niz drugih poticaja koji, na posljetku, ovise o kreativnosti i inovativnosti svih dionika uključenih u provedbu kateheze odraslih u mjesnoj Crkvi.

Nedvojbeno je da je kateheza odraslih jedno od iznimno važnih područja crkvenog djelovanja, zbog čega se kateheza odraslih sve više valorizira u Crkvi i pronalaze se, na temeljima bogate crkvene baštine, nove metode i sredstva u radu s odraslima. Tim više što suvremeni čovjek traži Boga, a tragajući za Bogom traga za temeljnim odgovorima na pitanja o vjeri, pri čemu kateheza odraslih može biti izvrsna prilika u traganju za odgovorima na temeljna pitanja o vjeri.

Iako mnogi autori analiziraju stanje, a pastoralni djelatnici u radu s odraslima traže konkretna rješenja, opetovano se može čuti i(li) postaviti pitanje: Gdje tražiti rješenja? Rješenje nećemo naći u magičnim formulama ni u revolucionarnim idejama, već ga je potrebno tražiti unutar kršćanske zajednice jer promjene se događaju iznutra, one su vidljive u mnoštvu malih stvari pri svakodnevnom ophođenju i življenju kršćanskog zajedništva. Drugim riječima, odrasli, ali i svi oni koji s odraslima rade, moraju ustrajati na promjeni mentaliteta te u skladu s povjerenim im talentima i svjedočanstvom kršćanskog života pridonositi izgradnji župne zajednice, što će posljedično imati pozitivne

reperkusije i na katehezu odraslih te u konačnici na sveopću Crkvu. Tu je, napose, na djelu i osobna odgovornost, tj. ustrajanje u davanju vlastita doprinosa u promjeni mentaliteta cijele župne zajednice kako bi se, čitajući znakove vremena, uočila nužnost novih pristupa u odgoju vjere odraslih.

Abstract

**CATECHESIS OF ADULTS IN THE PERSPECTIVE OF
EVANGELIZATION AND NEW EVANGELIZATION**

Denis BARIĆ

Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb
Vlaška ulica 38, p.p. 5, HR – 10000 Zagreb
denis.baric@kbf.unizg.hr

The article, along with the introduction and concluding thoughts, consists of four parts. The first part discusses the necessity of understanding adult catechesis within the context of church activities, with an emphasis on understanding the discourse on the recipients of adult catechesis, the parish community as a privileged place for catechesis, and the content of adult catechesis. The second part focuses on the influence of evangelization and new evangelization on adult catechesis. Adult catechesis cannot be viewed outside the Church's evangelizing mission, or outside new evangelization, which in contemporary times signifies a call for »novelty« in proclaiming and witnessing the gospel. Therefore, the third part elaborates on the identity of adult catechesis in the perspective of evangelization, striving to answer the question of what adult catechesis should consider in the perspective of evangelization, or what impulses evangelization provides for adult catechesis. The fourth part seeks to answer which impulses from the process of new evangelization are relevant for adult catechesis, relying on church documents and teachings, as well as the realities we inherit in daily life due to the development of new evangelization within a local church or, more specifically, within a parish community.

Key words: *adults, adult catechesis, evangelization, new evangelization, parish community.*